A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2021. november 11.*

„Előzetes döntéshozatal – 1169/2011/EU rendelet – A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatása – A 9. cikk (1) bekezdésének l) pontja – Tápértékjelölés – A 31. cikk (3) bekezdésének második albekezdése – Az energiatartalom és a tápanyagok mennyiségének kiszámítása – Az a lehetőség, hogy ezen információk az elkészített élelmiszerre vonatkozzanak – Feltételek – A 33. cikk (2) bekezdésének második albekezdése – Adatok megadása adagonként vagy fogyasztási egységenként”

A C-388/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) a Bírósághoz 2020. augusztus 14-én érkezett, 2020. július 23-i határozatával terjesztett elő

a **Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV**

és

a **Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: J. Passer, a hetedik tanács elnöke, a nyolcadik tanács elnökeként eljárva (előadó), F. Biltgen és N. Wahl bírák,

főtanácsnok: A. Rantos,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV képviseletében P. Wassermann Rechtsanwalt,

* Az eljárás nyelve: német.

– a Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG képviseletében C. Konnertz-Häußler Rechtsanwältin,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Hödlmayr és B. Rous Demiri, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. szeptember 2-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 304., 18. o., helyesbítések: HL 2014. L 331., 40. o.; HL 2015. L 50., 48. o.; HL 2016. L 266., 7. o.) 31. cikke (3) bekezdése második albekezdésének, valamint 33. cikke (2) bekezdése második albekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (fogyasztói központok és szervezetek országos szövetsége, Németország, a továbbiakban: BVV) és a Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG (a továbbiakban: Dr. Oetker) között folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya az e társaságot arra való kötelezés iránti kérelem, hogy egy müzli csomagolásának elülső oldalán található tápértékjelölést feleltesse meg az 1169/2011 rendelet követelményeinek.

Jogi háttér

3 Az 1169/2011 rendelet (35), (37) és (41) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(35) A különböző méretű csomagolásban lévő termékek összehasonlításának megkönnyítése érdekében célszerű megtartani azt az előírást, hogy a kötelező tápértékjelölésnek 100 g vagy 100 ml mennyiségre kell vonatkoznia, és adott esetben lehetővé kell tenni a kiegészítő adagra vonatkoztatott jelöléseket is. Ezért ha az élelmiszer előrecsomagolt, és azon szerepel adagra vagy fogyasztási egységre vonatkozó megjelölés, a 100 g vagy 100 ml mennyiségre vonatkozó tápérték-információn túl lehetővé kell tenni az adagra vagy fogyasztási egységre vetített tápérték megadását is. Az adagokra vagy fogyasztási egységekre vonatkoztatott adatok összevethető formában történő feltüntetése érdekében bizonyos élelmiszer-kategóriák esetében a Bizottságot fel kell hatalmazni az adagra vagy fogyasztási egységre vetített tápérték közlésére vonatkozó szabályok elfogadására.

[…]

(37) Mivel e rendelet egyik célja az, hogy a végső fogyasztó számára alapot nyújtson a tájékozott döntéshez, fontos biztosítani, hogy a végső fogyasztó könnyen megértse a jelölésen szereplő információkat. […]

[…]

(41) Annak érdekében, hogy az átlagos fogyasztót szólítsa meg, és betöltse azt a tájékoztató szerepet, amely érdekében bevezették, a tápértékjelölésnek egyszerűnek és közérthetőnek kell lennie, figyelembe véve a táplálkozásra vonatkozó ismeretek jelenlegi szintjét. A tápértékjelölés részben a fő látómezőben – vagy köznyelven a csomagolás elülső oldalán –, részben pedig a csomagolás bármely másik, pl. hátulsó oldalán való feltüntetése összezavarhatja a fogyasztókat. A tápértékjelölést ezért teljes egészében ugyanazon látómezőben kell elhelyezni. Ezenfelül a legfontosabb tápértékadatok önkéntes alapon megismételhetők a fő látómezőben, hogy a fogyasztók az élelmiszerek megvásárlásakor könnyen láthassák a tápanyag-összetételre vonatkozó lényeges információkat. Annak szabad megválasztása, hogy mely információk ismételhetők meg, összezavarhatja a fogyasztókat. Ezért egyértelművé kell tenni, hogy mely információk ismételhetők meg.”

4 E rendeletnek „A kötelező adatok felsorolása” című 9. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A 10–35. cikknek megfelelően, és az e fejezetben foglalt kivételektől eltekintve a következő adatokat kötelező feltüntetni:

[…]

l) tápértékjelölés.”

5 Az említett rendelet „Tartalom” című 30. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A kötelező tápértékjelölésnek a következőket kell tartalmaznia:

a) energiatartalom; és

b) zsír- és telítettzsírsav-tartalom, szénhidráttartalom, cukortartalom, fehérjetartalom, valamint sótartalom.

[…]

(3) Az (1) bekezdés szerinti kötelező tápértékjelölésnek az előrecsomagolt élelmiszerek jelölésén való feltüntetésekor a következő információkat lehet megismételni:

a) az energiatartalom; vagy

b) az energiatartalom és a zsír- és telítettzsírsav-tartalom, a cukortartalom, valamint a sótartalom.

(4) A 36. cikk (1) bekezdésétől eltérően abban az esetben, ha a 16. cikk (4) bekezdésében említett termékek jelölése tartalmazza a tápértékjelölést, lehetőség van arra, hogy e tájékoztatás az energiatartalomra korlátozódjon.

(5) A 44. cikk sérelme nélkül és a 36. cikk (1) bekezdésétől eltérően abban az esetben, ha a 44. cikk (1) bekezdésében említett termékek jelölése tartalmazza a tápértékjelölést, lehetőség van arra, hogy e tájékoztatás az alábbiakra korlátozódjon:

a) az energiatartalom; vagy

b) az energiatartalom és a zsír és telítettzsírsavtartalom, a cukortartalom, valamint a sótartalom.

[…]”

6 Ugyanezen rendelet „Számítás” című 31. cikke a (3) bekezdésében a következőket írja elő:

„A 30. cikk (1)–(5) bekezdésében említett energiatartalomnak és a tápanyagok mennyiségének az élelmiszer értékesítésre kerülő állapotára kell vonatkoznia.

Adott esetben ezen információk vonatkozhatnak az elkészített élelmiszerre is, feltéve, hogy kellően részletes felhasználási utasításokat adnak meg, és az információk a fogyasztásra kész élelmiszerre vonatkoznak.”

7 Az 1169/2011 rendelet „Mennyiségek kifejezése 100 g-ra vagy 100 ml-re” című 32. cikke a (2) bekezdésében a következőket írja elő:

„Az energiatartalmat és a 30. cikk (1)–(5) bekezdésében említett tápanyagok mennyiségét 100 g-ra vagy 100 ml-re vonatkozóan kell kifejezni.”

8 E rendelet „Adatok megadása adagonként vagy fogyasztási egységenként” című 33. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőket mondja ki:

„(1) Az alábbi esetekben az energiatartalom és a 30. cikk (1)–(5) bekezdésében említett tápanyagok mennyisége a fogyasztók számára könnyen felismerhető adagonként és/vagy fogyasztási egységenként is megadható, feltéve hogy az adag vagy fogyasztási egység mennyiségét, valamint az egy csomagban található adagok vagy fogyasztási egységek számát a jelölésen feltüntetik:

a) a 32. cikk (2) bekezdésében említett 100 g-ra vagy 100 ml-re vetített kifejezési forma kiegészítéseként;

b) a 32. cikk (3) bekezdésében a vitaminok és ásványi anyagok tekintetében említett, 100 g-ra vagy 100 ml-re vetített kifejezési forma kiegészítéseként;

c) a 32. cikk (4) bekezdésében említett 100 g-ra vagy 100 ml-re vetített kifejezési forma kiegészítéseként vagy ahelyett.

(2) A 32. cikk (2) bekezdésétől eltérően, a 30. cikk (3) bekezdésének b) pontjában említett esetekben a tápanyagok mennyiségének megadása, és/vagy a XIII. melléklet B. részében felsorolt beviteli referenciaértékek százalékában való kifejezésük csak adagonként vagy fogyasztási egységenként is lehetséges.

Amennyiben a tápanyagok mennyiségét az első albekezdés értelmében csak adagonként vagy fogyasztási egységenként adják meg, az energiatartalmat 100 g-ra vagy 100 ml-re vetítve és adagonként vagy fogyasztási egységenként is meg kell adni.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 A Dr. Oetker egy német élelmiszeripari vállalkozás, amely „Dr. Oetker Vitalis Knuspermüsli Schoko+Keks” (ropogós müzli csokoládéval és keksszel) megnevezéssel müzlit állít elő és forgalmaz. E terméket téglatest alakú kartondobozba csomagolják.

10 E csomagolás a következő tápértékjelöléseket tartalmazza:

– a csomagolás oldalsó részén (a doboz keskeny oldala) a „Tápértékre vonatkozó információk” megnevezés alatt tünteti fel az energiatartalomra, a zsír- és telítettzsírsav-tartalomra, a szénhidráttartalomra, a cukortartalomra, a fehérjetartalomra, valamint a sótartalomra vonatkozó információkat, mégpedig egyrészt az adott állapotban értékesítésre kerülő termék 100 grammjára, másrészt pedig az elkészített élelmiszer 40 gramm termékből és 60 milliliter1,5%-os zsírtartalmú tejből álló adagjára vetítve.

– a csomagolás elülső oldala (a doboz fő látómezője) megismétli az energiatartalomra és a zsír- és telítettzsírsav-tartalomra, a cukortartalomra, valamint a sótartalomra vonatkozó információkat, amelyek kizárólag az elkészített termék egy adagjára vonatkoznak.

11 A BVV felszólította a Dr. Oetkert, hogy a jelen ítélet 9. és 10. pontjában említett termék reklámozása tekintetében feleljen meg az 1169/2011 rendeletben előírt tápértékjelölésre vonatkozó szabályoknak. A BVV szerint ugyanis a Dr. Oetker megsértette az e rendelet 30. és 32. cikkével összefüggésben értelmezett 33. cikkét, mivel e termék csomagolásának elülső oldalán az energiatartalmat nem az adott állapotban értékesítésre kerülő termék egy adagjára vetítve, hanem kizárólag az elkészített termék egy adagjára vetítve tüntetik fel.

12 Mivel e felszólítás eredménytelen maradt, a BVV keresetet indított a Landgericht Bielefeld (bielefeldi regionális bíróság, Németország) előtt, amely a 2018. augusztus 8-i ítéletével helyt adott e keresetnek. Miután a Dr. Oetker fellebbezést nyújtott be, az Oberlandesgericht Hamm (hammi regionális felsőbíróság, Németország) 2019. június 13-i ítéletével hatályon kívül helyezte ezen ítéletet és elutasította a BVV keresetét.

13 A BVV az Oberlandesgericht Hamm (hammi regionális felsőbíróság) ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország).

14 A kérdést előterjesztő bíróság szerint e felülvizsgálati kérelem eredményessége attól függ, hogy úgy kell-e értelmezni az 1169/2011 rendelet 31. cikkének (3) bekezdését és 33. cikkének (2) bekezdését, hogy a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben e rendelkezésekkel ellentétes a csomagolás elülső oldalán – reklámozási célból – megemlíteni a tápértékre vonatkozóan az elkészített élelmiszer adagjára vetítve megadott információkat anélkül, hogy kiegészítő jelleggel az adott állapotban értékesítésre kerülő élelmiszer 100 grammjára vetítve is megadnák az energiatartalmat.

15 E körülmények között határozott úgy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az 1169/2011 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdését, hogy ez a rendelkezés kizárólag olyan élelmiszerekre vonatkozik, amelyeket el kell készíteni, és amelyek esetében meg van határozva a felhasználás módja?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: kizárólag a termék értékesítésre kerülő állapotának 100 grammját jelenti-e az 1169/2011 rendelet 33. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében szereplő »100 g-ra vetítve« kifejezés, vagy pedig – legalábbis egyebek mellett – az elkészített élelmiszer 100 grammját is?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

16 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az 1169/2011 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés kizárólag olyan élelmiszerekre vonatkozik, amelyeket a fogyasztásukhoz el kell készíteni, és amelyek esetében előre meg van határozva az elkészítés módja.

17 A jelen esetben az alapügyben szóban forgó terméket többféleképpen is el lehet készíteni, nevezetesen tej, joghurt vagy túró, gyümölcslé, gyümölcs, lekvár vagy méz hozzáadásával. E termék elkészítés nélkül is fogyasztható.

18 Következésképpen, a Bíróságtól arra kérnek választ, hogy amennyiben valamely élelmiszert többféleképpen is el lehet készíteni, a csomagolása elülső oldalán önkéntes alapon megismételt tápértékjelölések vonatkozhatnak-e kizárólag ezen elkészítési módok egyikére.

19 Az 1169/2011 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdése értelmében a tápértékre vonatkozó információk „[a]dott esetben” vonatkozhatnak az „elkészített élelmiszerre” is, „feltéve, hogy kellően részletes felhasználási utasításokat adnak meg, és az információk a fogyasztásra kész élelmiszerre vonatkoznak”.

20 A jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó e rendelkezés értelmezése során figyelembe kell venni nemcsak annak szövegét, hanem a rendelkezés kontextusát és a szóban forgó szabályozás által követett célt is (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i AFMB és társai ítélet, C-610/18, EU:C:2020:565, 50. pont).

21 Amint arra a főtanácsnok az indítványának 45., 49. és 50. pontjában rámutatott, a szó szerinti és a szövegösszefüggésre vonatkozó értelmezés nem meghatározó azon kérdést illetően, hogy az 1169/2011 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdése kizárólag azokra az élelmiszerekre vonatkozik-e, amelyek egyetlen elkészítési módját előre meghatározzák, vagy azokra az élelmiszerekre is, amelyeket többféle módon, többek között további összetevők hozzáadásával is lehet elkészíteni. Azon kívül ugyanis, hogy e rendelkezés szövege nem tartalmaz

olyan elemet, amely e kérdésre világos és egyértelmű választ adhatna, az 1169/2011 rendelet nem tartalmaz semmilyen rendelkezést azon tápértékjelölés megjelenítésére és számítására vonatkozóan, amelyet a csomagolás elülső oldalán kell feltüntetni.

22 Ezért csak a teleologikus értelmezés fényében lehet választ találni különösen arra vonatkozóan, hogy milyen értelmet kell tulajdonítani az 1169/2011 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdése szerinti „adott esetben” kifejezésnek.

23 Ami az 1169/2011 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdése által követett célt illeti, azt mind e rendelkezés céljára, mind pedig a szóban forgó szabályozás céljaira tekintettel kell értékelni, amelyek magukban foglalják – amint arra a Bíróság már rámutatott – az élelmiszerekkel kapcsolatos információk terén a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítására irányuló célkitűzést, figyelembe véve a fogyasztók felfogásában kialakult különbségeket (lásd ebben az értelemben: 2020. október 1-jei Groupe Lactalis ítélet, C-485/18, EU:C:2020:763, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 Amint arra a főtanácsnok az indítványa 52. pontjában rámutatott, az 1169/2011 rendelet (35) és (41) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy e rendelet 31. cikkének célja az élelmiszerek összehasonlításának megkönnyítése és a fogyasztók tájékoztatása.

25 A (35) preambulumbekezdés kimondja, hogy a 100 g vagy 100 ml mennyiségre vonatkozó tápértékjelölést előíró rendelkezések célja „a különböző méretű csomagolásban lévő termékek összehasonlításának megkönnyítése”. E preambulumbekezdés ezenkívül pontosítja, hogy „adott esetben” „a 100 g vagy 100 ml mennyiségre vonatkozó [jelölésen] túl” lehetővé kell tenni „az adagra vonatkoztatott kiegészítő jelöléseket is”, „ha az élelmiszer előrecsomagolt, és azon szerepel adagra vagy fogyasztási egységre vonatkozó megjelölés”.

26 Amint arra e rendelet (41) preambulumbekezdése utal, „[a]nnak érdekében, hogy az átlagos fogyasztót szólítsa meg, és betöltse azt a tájékoztató szerepet, amely érdekében bevezették, a tápértékjelölésnek egyszerűnek és közérthetőnek kell lennie”. E preambulumbekezdésből az is kitűnik, hogy „a legfontosabb tápértékadatok önkéntes alapon megismételhetők a fő látómezőben, hogy a fogyasztók az élelmiszerek megvásárlásakor könnyen láthassák a tápanyag-összetételre vonatkozó lényeges információkat”.

27 Ezen elemekből következik, hogy abban az esetben, amikor – mint a jelen ügyben is – valamely élelmiszer többféleképpen elkészíthető, az előállító javaslata szerint elkészített élelmiszer energiatartalmával és tápanyagainak mennyiségével kapcsolatos információk nem teszik lehetővé a más előállítók megfelelő élelmiszereivel való összehasonlítást, mivel egy többféleképpen is elkészíthető termék energiatartalmának és tápértéke mennyiségének kiszámítása a fogalmánál fogva bizonytalan, és az elkészítési módoktól függően változik.

28 Az összehasonlíthatóság hiányát az sem orvosolhatja, hogy az adagok értékeit a csomagoláson máshol tüntetik fel, az adott állapotban értékesítésre kerülő termék 100 grammjára levetített értékeivel. Amint arra a Bíróság a 2015. június 4-i Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände ítéletében (C-195/14, EU:C:2015:361, 38–40. pont) rámutatott, az összetevők listájának a szóban forgó termék csomagolásán való feltüntetése önmagában nem zárja ki azt, hogy e termék címkézése és az alkalmazott módszerek alkalmasak lehetnek a vásárló megtévesztésére. Hasonlóképpen, a csomagolás elülső oldalán szereplő elszigetelt információk

nem teszik lehetővé a termékek összehasonlítását, továbbá a csomagoláson máshol szereplő kiegészítő jelölések és az eltérő referenciamennyiségek egyszerűen alkalmasak arra, hogy a fogyasztót még inkább összezavarják a többi termékkel való összehasonlíthatóságot illetően.

29 Ezt az értelmezést egyébiránt megerősíti az 1169/2011 rendelet (37) preambulumbekezdése, amely szerint fontos, hogy a végső fogyasztó könnyen megértse a jelölésen szereplő információkat annak érdekében, hogy alapot nyújtsanak számára a tájékozott döntéshez.

30 Következésképpen a többféleképpen elkészíthető élelmiszereket ki kell zárni az 1169/2011 rendelet 33. cikke (2) bekezdése második albekezdésének hatálya alól.

31 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1169/2011 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés kizárólag olyan élelmiszerekre vonatkozik, amelyeket el kell készíteni, és amelyek esetében előre meg van határozva az elkészítés módja.

A második kérdésről

32 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második kérdést nem kell megválaszolni.

A költségekről

33 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés kizárólag olyan élelmiszerekre vonatkozik, amelyeket el kell készíteni, és amelyek esetében előre meg van határozva az elkészítés módja.

Aláírások